

SVĚTOVÝ BESTSELLER

P.D. Jamesová

ČERNÁ VĚŽ

motto

Černá věž

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

P. D. Jamesová

Černá věž – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

P.D.
Jamesová
ČERNÁ VĚŽ

Praha 2017

Obsah

1 / Odsouzen k životu	7
2 / Smrt kněze	15
3 / Cizinec na jednu noc	76
4 / Hrozné pobřeží	111
5 / Zlá vůle	164
6 / Vražda bez krve	195
7 / Mlha na ostrohu	234
8 / Černá věž	269

Přeložil Ivo Šmoldas

Poznámka

Milovníci Dorsetu mi, doufám, prominou, jak volně jsem naložila s místopisem jejich krásného hrabství, a zvláště onu troufalost, s níž jsem své dvě pošetilé stavby – Toynton Grange a černou věž – postavila na purbecké pobřeží. S ulehčením poznají, že ačkoli scenerie je vypůjčená, postavy jsou zcela mé vlastní a nikterak se nepodobají žádné skutečné osobě, ať živé, či mrtvé.

1 / Odsouzen k životu

Měla to být poslední asistentova vizita a Dalgliesh měl podezření, že toho žádný z nich nelituje. Nadutá blahosklonnost na jedné straně a slabost, vděk a závislost na straně druhé mohly sotva nabídnout uspokojivý základ k solidnímu, byť i krátkodobému vztahu mezi dospělými lidmi. Do Dalglieshova nemocničního pokoje vplula nejprve vrchní sestra jako předvoj a po krátké prodlevě vstoupil v doprovodu družiny svých nohsledů i sám asistent. Byl už oblečen na onu nóbl svatbu, kterou měl ještě před polednem poctit svou přítomností. Kdyby si namísto obligátního karafiátu nevetkl do klopky rudou růži, mohl by jít i za ženicha. Oba, on i květ, byli zářivou ukázkou cizelérské dokonalosti, skvěli se v dárkovém balení, jakoby chránění neviditelnou lesklou fólií před nevyzpytatelnými poryvy větru, nápory mrazu a doteky nemotorných prstů, které by mohly pošramotit jejich křehkou krásu. Dílo završoval lehký nádech jakési drahé vůně, se vši pravděpodobností vody po holení. Dalgliesh ji dokázal vystopovat i v tom všemocném nemocničním pachu zelí a éteru, kterému jeho nos za poslední týdny už přivykl natolik, že ho sotva zaznamenával. Suita mediků se seskupila kolem postele. S dlouhými vlasy a v krátkých pláštích vypadali jako hejno družiček poněkud nevalné pověsti.

Školené, odosobněné ruce vrchní sestry Dalglieshe svlékly, aby se mohl podrobit poslední z řady prohlídek. Po zádech a po hrudníku mu putoval chladivý kotouč stetoskopu. Tahle prohlídka byla sice jen pouhá formalita, ale doktor byl jako vždy důkladný. V ničem, co dělal, nebyla stopa ledabylosti. I kdyby vyšlo najevo, že se v původní diagnóze mýlil, teprve v téhle chvíli, ani by mu nepřišlo na mysl vyslovit víc než jen zběžnou omluvu. Napřímil se.

„Dostali jsme nejnovější zprávu z patologie, tentokrát si, myslím, už můžeme být naprosto jisti. Cytologie byla vždycky podezřelá, to jistě, a diagnózu komplikoval zápal plic. Ale akutní leukemie to není, není to žádná forma leukemie. Uzdravujete se – naštěstí – z atypické mononukleózy. Blahopřeji vám, komisaři. Dělal jste nám starosti.“

„Spíš jsem vám tu dělal zajímavý případ, starosti jste dělali vy mně. Kdy odsud můžu odejít?“

Velký muž se zasmál a úsměvem vyzval suitu, aby se s ním shovívavě pozastavila nad dalším z případů rekonvalescentické nevďěčnosti. Dalgliesh rychle prohodil:

„Myslím, že budete potřebovat mou postel.“

„Vždycky potřebujeme víc lůžek, než můžeme mít. Ale není proč spěchat. Ještě vás toho hodně čeká. Ale uvidíme, uvidíme.“

Když odešli, natáhl se na záda a bloudil očima po těch několika krychlových stopách anestetizovaného prostoru, jako by pokoj viděl poprvé. Umyvadlo s pákovou baterií, úhledný a praktický noční stolek s karafou na vodu, dvě omyvatelné židle pro návštěvy, nad hlavou stočená sluchátka, na okně záclony s decentním květovaným vzorem, vše na nejnižší přijatelné hranici vkusu. O těchto věcech si myslel, že budou to poslední, co v životě spatří. Bylo to ubohé, bezbarvé, neosobní místo, dobré právě tak k umírání. Podobně jako hotelové pokoje byl i tento zamýšlen pro přechodný pobyt. Ať už jeho obyvatelé odcházeli po svých, nebo odjížděli pod prostěradlem na vozíku do márnice, nic tu po sobě nezanechávali, dokonce ani vzpomínku na svůj strach, na své utrpení a naději.

Rozsudek smrti mu dávali najevo přesně tak, jak se domníval, že se to obvykle děje; pochmurnými pohledy, jakousi falešnou srdečností, šepotem lékařských konzultací, nadbytkem klinických testů, a dokud to nezačal vyžadovat, i neochoitou a váhavostí vyřknout diagnózu či prognózu. Že je odsouzen k životu, mu ovšem oznámili bez valné sofistiky, jakmile

měl to nejhorší za sebou. Není divu, že to v něm vyvolalo o to větší vztek. Říkal si, jaká je to od lékařů neuváženost, ba přímo nedbalost, nejprve ho tak důkladně smířit se smrtí a pak zničehonic prostě obrátit. Bylo mu trapně, když si teď musel vzpomínat, jak lehce a téměř bez lítosti mávl rukou nad svými životními radostmi a neodkladnými zájmy. Když nad ním visela bezprostřední hrozba, že o ně přijde, ukázaly se totiž takové, jaké doopravdy jsou – v lepším případě pouhá šidítka, v horším banální mrhání časem a energií. A teď by se k nim měl pokorně vrátit a zase uvěřit, jak jsou důležité, alespoň pro něho samého. Pochyboval, že ještě někdy uvěří, že by mohly být důležité i pro druhé. Až se mu vrátí síly, ono už se to nějak dá do pořádku samo. Všechno se začas vrátí do starých kolejí. Smíří se s tím, že je naživu a že nemá jinou alternativu, a přičte-li tento zvrácený nával vzteku a apatie na vrub slabosti, ještě nakonec uvěří, jak šťastně vyvázl. Kolegové si oddechnou, že je ušetřil trapných rozpaků, a budou mu blahopřát. Od té doby, co smrt převzala od sexu úlohu velkého tabu, stala se z ní naráz stydlivka. Umřít dřív, než budete na obtíž a než budou mít vaši známí důvod zapět rituální píseň o „šťastném vysvobození“, se prostě pokládá za projev nejhoršího vkusu. V této chvíli si však nebyl jist, zda se dokáže smířit se svým zaměstnáním. Poodstoupil už vlastně do role diváka – a brzy již nebude ani tím – a vůbec se necítil připraven k návratu na hlučnou scénu světa. Ale když už to musí být, zamýšlel si tam najít nějaký koutek, kde není tolik násilí. Ve chvílích, kdy byl při vědomí, o tom zatím mnoho nepřemýšlel, nebyl na to čas. Dosud to bylo spíše přesvědčení než rozhodnutí. Nastal čas změnit směr. Soudní předpisy, rigor mortis, vyšetřování, rozjímání nad rozkládajícím se masem a roztržštěnými kostmi, celé to krvavé řemeslo stíhání lidí – s tím vším skoncoval. Existují i jiné způsoby, jak naložit s časem. Ještě sice nevěděl přesně jaké, ale on už si je najde. Čekaly ho dva týdny rekonvalescence, kdy bude moct dospět k rozhodnutí, rozumně si ho

zdůvodnit, ospravedlnit před sebou samým a – což bude nejobtížnější – najít slova, jimiž se pokusí obhájit je před vrchním komisařem. Odcházet z Yardu v téhle době nebylo nejšťastnější. Budou to považovat za dezerci. Ostatně příhodná doba k odchodu se nenaskytne nikdy.

Nebyl si jist, zda rozčarování z vlastní profese vyvolala výhradně choroba, ta připomínka nevyhnutelné smrti, nebo jestli to byl symptom daleko hlubšího neklidu; oněch zeměpisných šířek středního věku, kde se bezvětří střídá s nejistými vichry, při kterých si člověk uvědomí, že odložené naděje se už neuskuteční, že přístavy, které nestihl navštívit, už teď neuvidí, že tahle plavba a mnoho dalších před ní mohly být pouhé omyly a že už vlastně nevěří ani mapám, ani kompasu. Triviální a neuspokojivé se mu zdálo nejenom jeho zaměstnání. Když ležel beze spánku v tomto ponurém neosobním pokoji a jako mnoho pacientů před ním pozoroval reflektory projíždějících aut, šlehající napříč po stropě, a když naslouchal tajemným zvukům nočního života nemocnice, prováděl skličující inventuru svého života. Jeho žal nad zemřelou ženou, tenkrát tak opravdový a srdceryvný – jak pohodlně našel v té osobní tragédii výmluvu, aby se už citově nezapletl. Jeho milostné poměry – třeba ten, co mu v poslední době s křečovitou nepravidelností zabíral nějaký ten čas a o trochu víc energie – jak jsou nezávazné, civilizované, příjemné a nenáročné. Rozumělo se, že není tak docela pánem svého času, srdce mu ovšem zůstávalo celé. Byly to emancipované ženy. Měly zajímavá zaměstnání, pohodlné byty a dokázaly se spokojit s tím, co mohly získat. Zcela určitě byly osvobozeny od těch zmatených, upatlaných, zničujících citů, které cloumaly životy ostatních žen. Rád by věděl, co měla tahle obezřetně plánovaná setkání, jejichž účastníci se připravovali na slast jako vypulírovaný párek chovných koček, společného s láskou; s neuklizenými ložnicemi, špinavým nádobím, plínkami, hřejivým, stísněným životem manželství a odpovědnosti. Ztráta ženy, zaměstnání

i poezie – to všechno mu posloužilo, aby si obhájl soběstačnost. Ženy, které měl, odpovídaly spíš nárokům jeho poezie než předobrazu jeho mrtvé manželky. Citů si vážily pramálo, zato chovaly přehnanou úctu k umění. A co bylo nejhorší – nebo snad nejlepší –, nedokázal by se změnit, i kdyby chtěl, a na ničem z toho mu nezáleželo. Bylo to absolutně bezvýznamné. Za posledních patnáct let úmyslně nezranil jedinou lidskou duši. Nyní si náhle uvědomil, že je to snad nejhorší, co se dá o člověku říct. Jestliže se tedy nic z toho nedá změnit, zaměstnání přece jen změnit může. Nejprve však musí splnit jeden osobní závazek. Doufal sice, a bylo v tom hodně zvrácenosti, že ho tohoto úkolu pohodlně a ve vši tichosti zprostí smrt, jenomže teď už byla tahle výmluva bezpředmětná. Vzepřel se na loktech, sáhl do nočního stolku pro dopis od otce Baddeleyho a konečně si ho poprvé důkladně přečetl. Starému pánovi jistě bude skoro osmdesát. Ani tenkrát před třiceti lety, když přišel do Norfolku k Dalglieshovu otci jako vikář, už to nebyl žádný mladík. Drobný, nevýkonný, k zbláznění nepraktický a popletený ve všem kromě toho nejpodstatnějšího a vždy věrný svému nesmlouvavému já. Byl to teprve třetí dopis, který od něj Dalgliesh kdy dostal. V záhlaví měl datum 11. září a byl odeslán z Toynton Grange.

Milý Adame,

vím, že máš jistě hodně práce, ale byl bych velmi rád, kdybys mohl přijet. Uvítal bych, kdybys mi jako odborník poradil v jisté záležitosti. Není to nijak urgentní, jenže srdce se mi, jak se zdá, opotřebovává víc než to ostatní, co ze mě ještě zbývá, a tak bych neměl příliš spoléhat na zítřek. Bývám tu každý den, ale Tobě se asi nejlíp bude hodit víkend. Měl bych Ti říct, abys věděl, co můžeš očekávat, že jsem kaplanem na zámečku Toynton Grange, soukromém domově pro invalidy, a že tu bydlím v Hope Cottage, která je na pozemku sídla, za což vděčím laskavosti správce, pana Wilfreda Ansteyho. Obědvám

*a večerím obvykle na zámečku, pro Tebe by to ale nemuse-
lo být přijatelné a také by to samozřejmě ukrajovalo z času,
který strávíme spolu. Takže využiju své cesty do Warehamu
a obstarám zásoby. Mám jeden volný pokojík, do kterého se
nastěhuju, abys tu měl dost místa.*

*Poslal bys mi lístek se zprávou, kdy přijedeš? Auto nemám,
ale přijedeš-li vlakem, pět minut od nádraží má půjčovnu aut
William Deakin (personál na nádraží Ti ukáže cestu), je na
něho spolehnutí a není drahý. Autobusy z Warehamu jezdí
nepravidelně a nejedou dál než do Toynton Village. Pak se dá
jít dva a půl kilometru pěšky, což je za dobrého počasí docela
příjemné, ale možná že budeš po tak dlouhé cestě unavený.
Jestli ne, namaloval jsem Ti na zadní stranu dopisu mapku.*

Mapka by zaručeně zmátla každého, kdo si zvykl spoléhat se spíš na důkladné publikace *National Survey* než na kartografická dílka z počátku sedmnáctého století. Zvlněné čáry pravděpodobně představovaly moře. Dalgliesh tam postrádal už jen namalovanou velrybu právě vypouštějící gejzír vody. Autobusová zastávka v Toyntonu byla vyznačena zřetelně, ale roztřesená čára, která od ní vycházela, se nejistě klikatila kolem různorodé směsi polí, bran, hospod a remízků z trojúhelníkových zubatých smrků a často se vracela zpátky, když otec Baddeley zjistil, že obrazně řečeno, zabloudil. Titěrný falický symbol na pobřeží, očividně zaznamenaný jako významný orientační bod, neboť se nalézal v blízkosti vyznačené trasy, byl označen „černá věž“. Mapka zapůsobila na Dalglieshe stejně, jako na nadšeného otce působí první kresbička dítěte. Žasl, jak hluboko musel propadnout slabosti a apatii, když dokázal nevnímat její naléhavost. Zašátral v zásuvce, a když nahmatal pohlednici, krátce na ni napsal, že přijede autem v pondělí 1. října odpoledne. Tak by měl mít dost času na to, aby se dostal z nemocnice a prvních pár dní rekonvalescence strávil doma ve svém bytě v Queenhythe. Pohlednici podepsal jen iniciálami a nale-

pil na ni známky v dostatečné hodnotě, aby mohla být odeslána expres. Opřel ji o karafu s vodou, aby nezapomněl požádat sestru, ať ji vezme na poštu.

Měl ještě jednu drobnou povinnost, patřila k těm, pro něž se cítil daleko méně vybaven. Ale to může počkat. Bude muset navštívit Cordelii Grayovou anebo jí napsat a poděkovat za květiny. Netušil, jak se mohla dozvědět, že je v nemocnici, snad od svých přátel na policii. Vedla detektivní agenturu Bernieho Prydea – pokud ovšem ještě nezbankrotovala, což se podle všech ekonomických zákonů i zásad spravedlnosti už dávno mělo stát –, a to zřejmě znamenalo, že udržovala s jedním či dvěma policisty kontakt. Také se o jeho nepříjemné choroby mohly náhodně zmínit londýnské večerníky, když komentovaly čerstvé ztráty mezi nejvyššími šaržemi Scotland Yardu.

Byla to malá, pozorně aranžovaná kytice z vlastnoručně natrhaných květin, tak jedinečná jako Cordelie sama, okouzlující protipól všech ostatních květinových darů, které dostal: skleníkových růží, zbytnělých chryzantém rozčepýřených jako oprašovačka z peří, rychlených jarních kytěk a uměle vypadajících gladiol, růžových plastických květů, které páchly po anestetiku a trčely na vláknitých stoncích. Jistě byla nedávno v nějaké venkovské zahradě; uvažoval kde asi. Zcela nelogicky myslel i na to, jestli se neodbývá s jídlem, ale pak tu směšnou myšlenku odehnal. Jasně si vzpomínal, že v kytici byly stříbrné kvítky nevěstina závoje, tři snítky podzimního vřesu, čtyři růžová poupata, ne ta vyhladovělá a hubená zimní poupátka, ale bohatá a plná, oranžově žlutá a jemná jako první květy léta, delikátní stonky zahradních chryzantém, oranžově bílé bobule a jako klenot uprostřed zářivá jirčina. Celá kytice byla obložena srstnatými zelenými listy, které si z dětství pamatoval jako „králíčí uši“. Bylo to dojemné a velice mladistvé gesto, které by – jak věděl – starší nebo zkušenější žena nikdy neudělala. Kytici dostal jen s kratičkým vzkazem, že se doslechla o jeho nemoci a posílá mu květiny, aby mu popřála brzké uzdrave-

ní. Musí ji navštívit nebo jí napsat a osobně poděkovat. Telefonický vzkaz, který v agentuře místo něho vyřizovala jedna ze sester, nestačí.

Jenže tohle i jiná, podstatnější rozhodnutí mohou počkat. Nejprve musí navštívit otce Baddeleyho. Nezavazovala ho k tomu pouhá úcta, ale téměř synovský vztah. Zjistil, že navzdory potížím i trapnostem, které se daly očekávat, se těší, až starého kněze zase uvidí. Neměl v úmyslu dát se znovu přilákat ke své profesi, i kdyby se o to otec Baddeley byť i bezděčně pokoušel. Jedná-li se o věc, která náleží policii, o čemž pochyboval, může ji převzít oddělení v Dorsetu. A pokud vydrží podzimní sluníčko, bude Dorset stejně příjemné místo k rekonvalescenci jako kterékoli jiné.

Tuhý bílý obdélník opřený o karafu s vodou byl podivně neodbytný. Dalgliesh cítil, jak neustále přitahuje jeho pohled – jako by to byl jakýsi mocný symbol, písemný verdikt, jenž ho odsuzuje k životu. Byl rád, když mu sestra přišla říct, že končí službu, a vzala ho s sebou na poštu.

2 / Smrt kněze

(I)

O jedenáct dní později, dosud zesláblý a nemocničně bledý, nicméně euforický z ošidného pocitu zdraví, jaký rekonvalescenty postihuje, opustil Dalglish svůj byt v Queenhythe vysoko nad Temží a ještě před rozbřeskem vyrazil z Londýna na jihozápad. Předě dvěma měsíci, když se přihlásila choroba, se váhavě, ale s konečnou platností rozloučil se svým Cooperem Bristol a nyní seděl za volantem Jensena Healeyho. Byl rád, že už není v záběhu, a cítil se s výměnou vozu jakžtakž smířen. Nastoupit novou životní dráhu se zbrusu novým autem by bylo protivně banální. Dozadu dal kufřík a pár nezbytností pro piknik včetně vývrtky a do kapsy si vsunul výtisk Hardyho románu *Návrat rodáka* a průvodce po význačných stavbách Dorsetu, vydaný Newmanem a Pevsnerem. Měl to být výlet rekonvalescenta se vším všudy; důvěrně známé knihy, krátká návštěva u starého přítele jako záminka k cestě, neplánovaná trasa, stanovená den co den podle okamžitého nápadu po známých i neznámých končinách, a nakonec i zdravé dráždidlo osobních problémů, které odůvodní samotu a marnivé hověnění vlastním zálibám. Rozladilo ho, když při poslední obhlídce bytu bezděčně sáhl po výjezdovém kufříku, který si brával na místo činu. Nedokázal si ani vzpomenout, kdy naposledy odjížděl bez něj, vlácel ho s sebou i na dovolenou. Kdyby ho teď nechal doma, potvrdil by tím rozhodnutí, o němž bude během nastávajících čtrnácti dnů sice čas od času příčinlivě přemýšlet, ale které, jak věděl, už v hloubi duše učinil.

Do Winchesteru dojel relativně brzy, a tak si ještě stihl dát poněkud opožděnou snídani v hotýlku ve stínu katedrály. Za

dvě hodiny, které strávil znovuobjevováním města, se přes Wimborne Minster vydal do Dorsetu. Cítil v sobě jakousi nechuť dojet do cíle cesty. Maličko, skoro bezcílne si zajel na severozápad do Blanford Forum, koupil si tam k obědu láhev vína, housky s máslem, sýr a nějaké ovoce a pro otce Baddeleyho pár lahví Amontillada. Pak se ploužil na jihovýchod winterbourskými vesničkami a přes Wareham do Corfe Castle.

Velkolepé kameny, symboly odvahy, krutosti a zrady, stály na stráži v rozsedlině hřebenu Purbeckých kopců tak, jak tu čněly už celé tisíciletí. Když pojídal svůj samotářský oběd, ty nehostinné šiky zvrstvených a zohavených kvádrů, které se tyčily vysoko proti mírné obloze, Dalglieshe neustále přitahovaly. Jako by váhal projet v jejich stínu a nechtěl se vzdát samoty tohoto poklidného a nenáročného dne, utrácel čas neúspěšným pátráním po protěžích v mokřině porostlé klečí. Teprve potom se vydal na posledních pár mil cesty.

Toynton Village: šňůra řadových domků, zvlněné střechy z šedého kamene blýskající se v odpoledním slunci; na konci vesnice nijak malebná hospoda, okem zachytil nezajímavou kostelní věž. A pak už silnice, lemovaná kamennou zídou, mírně stoupá řídkými ostrůvky jedlí. Dalgliesh rozpoznával krajinu z mapky otce Baddeleyho. Cesta se brzy rozvětví, jedna úzká silnička se stočí na západ, aby kopírovala okraj ostrohu, druhá povede k bráně a skrze ni k Toynton Grange a dál k moři. A tady, jak očekával, to bylo. Těžká železná vrata zasažená do zdi z plochých kamenů, složité a dovedně navršených tak, aby do sebe přesně zapadly. Zídka byla zarostlá lišejníky a završená hřívou vlající trávy. Byla to stavba tak stará a trvalá jako mys, z něhož se zdála vyrůstat. Po obou stranách brány byly umístěny cedulky s nápisem. Ta nalevo byla novější; stálo na ní:

Nerušte laskavě naše soukromí

Cedule vpravo byla nabádavější, malba písma byla sice vybledlá, ale profesionálněji provedená:

VSTUP ZAKÁZÁN
SOUKROMÝ POZEMEK
Nebezpečné útesy – žádný přístup k pláži
Parkující vozy a přívěsy budou odtaženy

Pod nápisem byla upevněna mohutná schránka na dopisy.

Dalgliesh si pomyslel, že každý motorista, kterého by tato milá směs žádostí, varování a výhrůžek nechala chladným, by se i tak hodně rozmýšlel, než by riskoval tlumiče a pérování svého vozu. Za bránou se cesta prudce horšila a kontrast mezi poměrně hladkým povrchem příjezdové silnice a kamenitou cestou mezi balvany působil téměř jako symbolicky zdvižený prst. I brána, třebaže nebyla zamčená, se zavírala na těžkou petlici důmyslné konstrukce, a manipulace s ní by případnému narušiteli poskytla dost času, aby si svou nerozvážnost rozmyslel. Dalgliesh při své zesláblé kondici otvíral bránu s námahou. Když zajel dovnitř a bránu za sebou zase zavřel, přepadl ho pocit, že se uvázal do záležitosti, které dosud zcela nerozumí, a že to nebylo moudré. Ta záležitost se vši pravděpodobností nebude mít trapně co do činění s ničím, co on ovládá. Bude to cosi, o čem se jen člověk povznesený nad tento svět – a snad i trochu senilní – může bláhově domnívat, že to pomůže vyřešit policejní důstojník. Ale budiž, přinejmenším má jakýsi okamžitý cíl. Vrací se, třebaže váhavě, do světa, kde lidé mívají problémy, pracují, milují se, nenávidí, pachtí se za štěstím a také – neboť i přes jeho zaječí úmysly bude jeho dosavadní profese stále vzkvétat – zabíjejí a jsou zabíjeni.

Když se vracel k vozu, padl mu do oka chomáček neznámých kytek. Bledě narůžovělé bílé hlavičky se zvedaly z mechového polštářku na vrcholu zdi a jemně se zachvívaly v mírném větru. Dalgliesh přistoupil blíž a nehnutě a tiše pozoroval jejich

nenápadnou krásu. Poprvé ucítil čistý, napůl neskutečný pach moře. Vzduch se mu teple a měkce opřel o kůži. Náhle ho zaplavilo štěstí, a jako vždy v takových vzácných a pomíjivých chvílích byl překvapen čistě fyzickou povahou své radosti. Rozlévala se mu v žilách jako drobné vření. Pouhý pokus analyzovat její podstatu už znamenal ztratit ji. Rozpoznal v ní ale to, čím vskutku byla: první náznak znovuobjevené radosti ze života.

Auto kodrcalo po stoupající cestě. Když po nějakých dvou stech metrech dojel na vrcholek svahu, očekával, že uvidí rozprostřenou modř Kanálu, zčeřenou až k dalekému obzoru, ale čekalo ho zklamání, které si dobře pamatoval z dětství, když cestou na prázdniny nebylo moře ani po nesčetně zklamaných nadějích stále ještě na dohled. Před ním se rozprostřelo mělké údolí poseté skalisky a počmárané vyšlapanými stezkami. Po pravé straně pak stálo cosi, co nemohlo být nic jiného než zámeček Toynton Grange.

Byl to solidně postavený kamenný dům tak z první poloviny devatenáctého století. Majitel však neměl šťastnou ruku při volbě architekta. Dílo představovalo jakousi úchytku nehodnou jména georgiánské architektury. Dům byl orientován směrem k pevnině, řekněme na severovýchod, a urážel tak Dalglieshovy osobní a poněkud temné zásady architektonického vkusu, které vyžadovaly, aby dům na pobřeží byl obrácen k moři. Nad vchodem se táhly řady oken, v prvním poschodí byla okna zdobená obrovskými klenáky, o patro výš byla menší a bez ozdob, jako kdyby se jim je jen s obtížemi podařilo vecpat pod tu nejpozoruhodnější část stavby – jónský štít završený sochou, nemotorným a z téhle vzdálenosti neidentifikovatelným kusem kamene. Uprostřed zíralo kruhové okno, liché Kyklopovo oko lesknoucí se ve slunci. Štít zatlačoval nezajímavý portál do naprosté bezvýznamnosti a dával celé fasádě ušlápnutý a těžkopádný vzhled. Projekt, myslil si Dalgliesh, by se dal vylepšit, kdyby fasádu vyvážily rozšířené arkýře, ale buď došla inspirace, nebo peníze, a dům zůstal kuriózně nedokončený. Odpudivá fasá-

da nejevila známky života. Možná že chovanci – bylo-li tohle označení vůbec namístě – bydlí v zadní části domu. Navíc bylo teprve půl čtvrté, a to – jak věděl z nemocnice – bývá v podobných institucích mrtvý čas. Asi všichni odpočívají.

Všiml si tří domků, dva stály asi sto metrů od zámečku, třetí osamoceně výš na výběžku k moři. Domníval se, že směrem k pobřeží zahlédl ještě čtvrtou střechu, ale nebyl si tím zcela jist. Mohl to být pouhý skalní výběžek. Protože nevěděl, který z domků je Hope Cottage, bylo nejrozumnější zamířit nejprve k bližší dvojici. Když se rozmýšlel, co udělá, vypnul motor – a tu poprvé zaslechl moře, ten tlumený neustávající rytmický šum, který je jedním z nejjádumčivějších zvuků vyvolávajících vzpomínky a představy. Dosud nebylo znát, že by jeho příjezd někdo zpozoroval; ostroh byl tichý, nebylo slyšet ani ptáky. V té prázdnotě a osamělosti ucítil cosi podivného, až zlověstného, co nedokázalo rozptýlit ani měkké odpolední slunce.

Jeho příjezd k domkům nevylákal do okna žádnou tvář a ani ve dveřích se neukázala postava v sutaně. Byly to dvě staré jednopodlažní stavby z vápence, jejichž kamenné střechy, typické pro Dorset, pokrývaly zářivé polštářky smaragdového mechu. Hope Cottage čili vila Naděje stála vpravo, Faith Cottage, tj. vila Víra, nalevo, jména byla namalována poměrně nedávno. Třetí, vzdálenější vilka se nejspíš bude jmenovat Charity. Pochyboval, že by v tomhle eponymickém pojmenování měl prsty otec Baddeley. Ani se nepotřeboval podívat na jmenovku na vrátkách, aby poznal, ve kterém z domků kněz bydlí. Bylo zcela nemožné spojovat jeho, jak si vzpomínal, totální nezájem o okolí s pouťovými záclonkami, s hrncem pnoucího se břečťanu a fuchsíí, co visel nade dveřmi Faith Cottage, nebo s oněmi dvěma křiklavými truhlíky letních květin, které byly rafinovaně umístěny po obou stranách vchodu. Dva betonové hříbky střežící branku vypadaly jako sériové kousky a působily tak kouzelně předměstsky, až Dalglish se překvapilo, že na nich nevidí dřepět zahradní trpaslíky. Hope Cottage

byla naproti tomu přísně asketická. Pod oknem stála solidní dubová lavice, sloužící k posezení na sluníčku, vchod byl zaneřáděn změtí povalujících se klacků a ležel tu i starý deštník. Závěsy v oknech, zjevně z nějaké těžké načervenalé látky, byly zatažené.

Na jeho zaklepání se nikdo neozval. Také nikoho nečekal. Oba domky byly očividně prázdné. Dveře neměly zámek, jen jednoduchou petlici. Po vteřině váhání ji odsunul a vešel dovnitř do přítmi. Teplo a pach knih s nádechem zatuchliny ho náhle vrátily o třicet let zpátky. Rozhrnul závěsy a do místnosti vpadlo světlo. Oči poznávaly povědomé věci: jednoohý kruhový stolek z růžového dřeva, zmatnělý prachem, stál uprostřed pokoje; u stěny psací stůl s roletou; a pak ušák s vysokým opěradlem, tak starý, že roztřepeným potahem vyčuhovalo čalounění a ve vysezeném důlku prosvítalo dřevo. Opravdu je to totéž křeslo? Ten záblesk paměti musí být klam. Ale byl tu ještě jeden předmět, stejně známý, stejně starý. Za dveřmi visel Baddeleyho plášť a nad ním jeho vytahaný a zplihlý baret.

Právě při pohledu na ten plášť přišlo Dalglieshovi na mysl, že je něco v nepořádku. Bylo mu divné, že tu hostitel nečeká, aby ho přivítal, napadlo ho však hned několik vysvětlení. Pohled, který poslal, nedošel, otce Baddeleyho mohli narychlo povolát do zámečku nebo odjel do Warehamu nakupovat a zmeškal zpáteční autobus. Bylo dokonce možné, že úplně zapomněl, že mu má přijet host. Ale odešel-li, proč si nevzal plášť? Představit si ho, ať v létě, nebo v zimě, oblečeného do něčeho jiného prostě nešlo.

Právě v tu chvíli si Dalgliesh všiml něčeho, co jistě už koutkem oka zahlédl, ale nevěnoval tomu pozornost; hromádky archů s vytištěným černým křížem, které ležely na psacím stole. Vzal horní list papíru a odnesl ho k oknu, jako by doufal, že na světle se ukáže, že se mýlil. Omyl však byl vyloučen. Četl:

MICHAEL FRANCIS BADDELEY, KNĚZ

NAROZEN 29. ŘÍJNA 1896

ZEMŘEL 21. ZÁŘÍ 1974

REQUIESCAT IN PACE

POHŘBEN 26. ZÁŘÍ 1974

NA HŘBITOVĚ U SV. MICHALA

A VŠECH ANDĚLŮ

V TOYNTONU V DORSETU

Byl jedenáct dní mrtev a pět dní pohřben. Ale přece by byl poznal, že otec Baddeley zemřel zcela nedávno. Jak jinak by se dal vysvětlit onen pocit jeho přítomnosti, který v domě stále ulpíval, pocit, že je někde nablízku a že stačí jen zavolat a on sáhne na kliku. Hleděl na starý známý vyrudlý plášť s těžkou přezkou – opravdu si starý pán za těch třicet let nepořídil nový? – a pocítil palčivý smutek, téměř žal, který ho překvapil svou prudkostí. Zemřel jeden starý člověk. Určitě šlo o přirozenou smrt; pohřbili ho dost narychlo. O jeho smrti ani o pohřbu noviny nepsaly. Jenže starého pána cosi trápilo a zemřel, aniž se mohl svěřit. Najednou mu velice záleželo na tom, aby se přesvědčil, že otec Baddeley dostal jeho lístek, že nezemřel s přesvědčením, že jeho volání o pomoc zůstalo bez odezvy.

Bylo jen přirozené podívat se do raně viktoriánského psacího stolu, který kdysi patřil Baddeleyho matce. Otec Baddeley, jak si vzpomínal, stůl zamykal. Ani v nejmenším sice nepatřil k tajnůstkářům, ovšem každý kněz musí mít alespoň jednu jedinou zásuvku, kterou chrání před slídivýma očima uklízeček a zvědavých farníků. Dalgliesh si vybavil otce Baddeleyho, jak šátrá v hlubokých kapsách svého pláště a hledá starodávný klíček od stolu, přivázaný kusem provázku ke staromódnímu kolíčku na prádlo, aby se odlišil od ostatních klíčů. Pravděpodobně zůstal v některé z kapes pláště.

Zalovil rukou v obou kapsách s provinilým pocitem, že okrádá mrtvé. Klíč tam nebyl. Přistoupil ke stolu a zkusil víko.

Lehce se otevřelo. Sklonil se k zámku a prohlížel si ho, pak si z auta přinesl baterku a díval se znovu. Nemýlil se: zámek byl vylomený. Byla to čistá práce a nevyžadovala ostatně nijak velké úsilí. Zámek byl ozdobný, ale nepřiliš solidní, měl sloužit jako ochrana proti nenechavým zvědavcům, ne však proti cílevědomému zloději. Byl vypáčen dlátem nebo nožem, pravděpodobně ostřím nože na dopisy vsunutým mezi desku stolu a víko. Poškození bylo pozoruhodně malé, jenže šrámy i sám vylomený zámek mluvily jasnou řečí.

Ne ovšem o tom, kdo to spáchal. Mohl to udělat sám otec Baddeley. Kdyby ztratil klíč, neměl by ho čím nahradit; a kde by v tomto Zapadákově sháněl zámečníka? Otec Baddeley, jak si ho Dalgliesh pamatoval, by si sice ani v nouzi nepomáhal páčidly a silou, avšak vyloučit se to nedalo. Mohlo se to také přihodit až po jeho smrti. Kdyby se nenašel klíč, musel by se někdo z Toynton Grange dostat do stolu násilím. Mohly se tam skrývat dokumenty a papíry, bez nichž se neobešli: zdravotní pojistka; adresy přátel, které bylo třeba vyrozumět; závěť. Odehnal podobné dohady popuzen tím, že užuž uvažuje, zda by si před dalším pátráním neměl navléct rukavice, a rychle prohlédl obsah zásuvek.

Nic zvláštního. Zájem otce Baddeleyho o světské věci byl vskutku minimální. Upoutala ho však věc, kterou okamžitě poznal. Byla to úhledně srovnaná hromádka školních sešitů s bledě zelenými deskami. Věděl, že do takových si otec Baddeley psával deník. Takže tyhle sešity se ještě prodávají, nepostradatelné bledě zelené sešity s aritmetickými tabulkami na zadní straně desek! Vyvolávaly vzpomínky na základní školu stejně jako pokaňkané pravítko nebo guma. Do takových sešitů si otec Baddeley od nepaměti psával deník, jeden sešit mu vždy vystačil na čtvrt roku. Teď když na dveřích zplihle visel ten starý černý plášť a na nos útočil zatuchlý církevní pach, vybavoval si Dalgliesh ten rozhovor naprosto zřetelně: jako by nepřestal být desetiletým klukem a jako by otec Baddeley, ve

středních letech, ale už tenkrát zdánlivě bez věku, stále seděl za svým stolem.

„Takže je to jenom obyčejný deník, otče? Není tam nic o vašem duchovním životě?“

„Je to duchovní život; obyčejné věci, co člověk dělá z hodiny na hodinu.“

Adam se s egoismem mládí zeptal:

„Jenom o tom, co děláte vy? O mně tam není?“

„Není. Jenom o tom, co dělám já. Pamatuješ si, v kolik hodin se dnes odpoledne sešlo Sdružení matek? Tento týden byly u vás v salonu. Začaly, myslím, dřív než obvykle.“

„Bylo to ve dvě čtyřicet pět místo ve tři, otče. Arciděkan potřeboval brzo odejít. Musíte to mít všechno přesně?“

Zdálo se, že otec Baddeley o otázce přemítá. Krátce, leč se vši vážností, jako by to pro něj bylo cosi nového a překvapivě zajímavého.

„Ano, myslím, že ano. Jinak by to ztratilo smysl.“

Chlapec Dalglish, jehož chápání onen smysl tak jako tak unikalo, se sebral a odešel za svými poutavějšími a daleko méně odtažitými zájmy. Duchovní život. To byl výraz, který často slyšel z úst farníků svého otce, nikdy však ne od kanovníka samého. Příležitostně se pokoušel si tu mysteriózní, jinou existenci představit. Žila se v tomtéž čase jako obyčejný život určený vstáváním, jídlem, školou, prázdninami, nebo šlo o existenci v jakési odlišné rovině, kam on ani jiní nezasvěcenci nemají přístup, ale kam se otec Baddeley může uchýlovat podle libosti? Ať tak či onak, s oněmi pečlivými záznamy každodenních trivialit to jistě mělo máloco společného.

Vzal do ruky poslední sešit a prohlížel si ho. Systém otce Baddeleyho se nezměnil. Vše bylo při starém, půl stránky na každý den, odstavce úhledně oddělené čarou podle pravítka. Čas, kdy denně odříkával ranní modlitby a nešpory; kam šel a jak dlouho mu to trvalo; jednou za měsíc cesta autobusem do Dorchesteru, jednou týdně do Warehamu; hodiny, kdy

pomáhal na Toynton Grange; a pár suše zaznamenaných radostí; metodický výčet, kterak naložil s každou hodinou pracovního dne v té dlouhé řadě nezajímavých let, výčet dokládaný s úzkostlivou pečlivostí účetního. „Je to duchovní život; obyčejné věci, co člověk dělá z hodiny na hodinu.“ Opravdu to může být takto jednoduché?

Kde však je současný deník, sešit pro třetí čtvrtletí 1974? Otec Baddeley měl ve zvyku schovávat si staré deníky za poslední tři roky. Mělo tu tedy být patnáct sešitů, a bylo jich jen čtrnáct. Deník končil sklonkem června 1974. Dalglish si uvědomil, že téměř horečnatě prohledává zásuvky psacího stolu. Deník tam nebyl. Ale něco přece jen našel. Pod třemi potvrzenými účty za uhlí, petrolej a elektřinu byl zastrčený list laciného tenkého papíru s amatérsky a nakřivo vytištěným nápisem *Toynton Grange* v záhlaví. Níže kdosi napsal:

Proč nevypadneš z domu, ty starej pokrytče, a nepřenecháš ho někomu, kdo by byl doopravdy k užítku? Nemysli si, že nevíme, na co ty a Grace Willisonová pomýšlíte, když ji jako zpovídáš. To by se ti líbilo, dělat to doopravdy, co? A co ten kluk ze sboru? Nemysli si, že to nevíme.

Dalglieshe víc popudila stupidita onoho sdělení než zášť, která z něj čísel. Byla to bezdůvodná zášť, která navíc postrádala byť i pochybné jádro pravděpodobnosti. Chudák skoro osmdesátiletý otec Baddeley, nařčený zároveň ze smilstva, sodomie a impotence! Mohl rozumný člověk brát tenhle dětin-
ský blábol tak vážně, že by se ho to dotklo? Za své kariéry přečetl Dalglish hodně jedovatých anonymů. Tohle byla poměrně slabá káva, skoro by řekl, že do něj pisatel nevložil srdce. „To by se ti líbilo, dělat to doopravdy, co?“ Jedovatější anonym by stvořil daleko plastičtější líčení činnosti, kterou tu naznačoval. A ta trapná zmínka o sboristovi, bez jména a bez data. Ta se neopírala o žádnou znalost. Mohl být otec Baddeley opravdu

natolik znepokojen, že by poslal pro profesionálního detektiva, kterého navíc skoro třicet let neviděl, aby mu poradil, co dělat, a tuhle drobnou zlomyslnost vyšetřil? Snad. Možná to není jediný dopis. Jestliže takovéto potíže na Toynton Grange zdomácněly, bylo by to vážnější. Anonym činný v uzavřené komunitě jistě mohl způsobit potíže a vyvolat strach, popřípadě by se z něj, nebo z ní, mohl stát i vrah do slova a do písmene. Měl-li otec Baddeley podezření, že podobné dopisy dostávali i ostatní, klidně mohl hledat odbornou pomoc. Nebo – a to bylo zajímavější – že by někdo chtěl, aby Dalgliesh uvěřil právě tomuto vysvětlení? Byl dopis nastražen záměrně, aby ho Dalgliesh našel? Bylo jistě podivné, že ho nikdo po Baddeleyho smrti neobjevil a nezničil. Někdo z Toynton Grange jeho papíry jistě prohledával. Takový dopis by člověk sotva nechával na místě, aby si v něm mohli číst i ostatní.

Složil si dopis do náprsní tašky a začal prohlížet dům. Ložnice otce Baddeleyho vypadala, jak očekával. Malé okénko s usmudlanými kartounovými závěsy, jednoduchá postel s dosud připravenými příkrývkami a prostěradly, ale s přehozem přetaženým přes jediný neforemný polštář, knihy narovnané kolem dvou stěn, malý noční stůl s ošuntělou lampou, nemotorný a křiklavě zdobený porcelánový popelníček s reklamou na pivo. Dýmka otce Baddeleyho stále spočívala ve stojánku a vedle ní si Dalgliesh všiml napůl vypotřebovaného bločku zápalek, jaké dávají v restauracích a výčepech. Byla na nich reklama na hospodu *U Tudorské stodoly* blízko Warehamu. Jedna použitá zápalka ležela v popelníku, byla rozcupovaná až po vyhořelou hlavičku. Dalgliesh se usmál. Takže tenhle zvyk mu taky vydržel celých těch třicet let. Vzpomněl si, jak otec Baddeley drobnými veverčími prstíky důkladně rozlamoval a odlupoval tenkou lepenku zápalky, jako by se pokoušel překonat nějaký svůj předchozí osobní rekord. Dalgliesh vzal zápalku do ruky a usmál se: na šest proužků. Otec Baddeley se překonával.

Zabloudil do kuchyně. Byla těsná a špatně vybavená, vše tu bylo sice úhledně srovnáno, ale nevypadalo moc čistě. Staromódní plynový sporák budil dojem, že se už brzo dopracuje do folklorních sbírek místního muzea. Dřez pod oknem byl kamenný a na jedné straně přiléhal k poškrábanému odkapávači na nádobí, z něhož oprýskávala barva a který páchl po žluklém tuku a kyselém mýdle. Vybledlé kartounové závěsy, zdobené přerostlými růžemi a narcisy ve zcela nesezonní kombinaci, byly shrnuté ke straně a odhalovaly pohled přes otevřenou krajinu až k Purbeckým kopcům. Na bezhraničně modré obloze se vznášely a rozpadávaly mraky řídké jako obláčky kouře a na vzdálených pastviskách ležely ovce jako bílé kamínky.

Podíval se do spíže. Alespoň tady našel důkaz, že byl očkáván. Otec Baddeley opravdu nakoupil jídlo navíc; kolekce konzerv beznadějně připomínala, co považoval za náležitou stravu. Zjevně obstaral zásoby pro dva a počítal s tím, že jeden z nich bude mít větší apetit. Bylo tu vždy po jedné velké a jedné malé plechovce základních potravin: dušené fazole, tuňák, irské ragú, špagety, rýžový pudink.

Dalgliesh se vrátil do obývacího pokoje. Pociťoval únavu, cesta ho vyčerpala víc, než čekal. Na těžkých dubových hodínách nad krbem, které dosud spolehlivě tikaly, zjistil, že ještě nejsou čtyři, jeho tělo ovšem namítalo, že už toho za dnešek bylo ažaž. Potřeboval se napít. Ve spíži našel plechovku s čajem, mléko tam nebylo. Napadlo ho, jestli už nevypnuli plyn.

Právě v tu chvíli zaslechl u dveří kroky, cvakla petlice. Proti odpolednímu světlu se v rámu dveří rýsovala postava ženy. Slyšel vážný a hluboký, nicméně velice ženský hlas se špetkou, ne víc, irského přízvuku.

„Proboha! Člověk, a navíc mužskej. Co tady děláte?“

Vešla do pokoje a nechala za sebou otevřené dveře. Viděl ji teď zřetelně. Bylo jí odhadem tak kolem pětatřiceti, byla statná, dlouhonohá; hřívá žlutých vlasů, u kořínků viditelně tmavších, jí v dlouhé lavině padala k ramenům. Oči s těžkými víčky

se ve čtvercovém obličejí zdály úzké, ústa široká. Na sobě měla nepadnoucí kalhoty s gumičkami pod chodidla, bílé plátěny potřísněné skvrnami od trávy a bílou halenku bez rukávů s hlubokým výstřihem, který odhaloval snědý skvrnitý trojúhelník opálené kůže. Neměla podprsenku a těžké, plné prsy se jí pod tenkou bavlněnou látkou pohupovaly. Na levém předloktí jí chrastily tři dřevěné náramky. Celkově budila dojem vyžilé, ne však nepřitažlivé sexuality, dojem tak mohutný, že ačkoli nepoužívala žádný parfém, vnesla do místnosti osobitou ženskou vůni.

„Jsem Adam Dalgliesh. Přijel jsem navštívit otce Baddeleyho. Teď už to, jak se zdá, nebude možné.“

„Tak se to taky dá říct. Zpozdil jste se právě o jedenáct dní. O jedenáct dní, abyste s ním promluvil, a o pět, abyste ho pohřbil. Kdo jste, jeho kamarád? Nevěděli jsme, že nějakého má. Hodně jsme toho o něm nevěděli. Reverend Michael byl malý tajněštkář. Vás nám aspoň zatajil.“

„Nevěděli jsme se pořádně od doby, kdy jsem byl ještě kluk, napsal jsem mu, že za ním přijedu, až den před jeho smrtí.“

„Adam. Hezké jméno. Dnes se tak jmenuje hodně dětí. Zase se dostává do módy. Vy jste ovšem s takovým jménem musel mít ve škole peklo. Ale hodí se k vám. Nedokážu říct proč. Nejste zrovna přízemní tvor, že ne? Už jsem na to kápla. Přišel jste si pro knihy.“

„Myslíte?“

„Pro ty, co vám Michael odkázal v závěti. Adamu Dalglieshovi, jedinému synu zesnulého kanovníka Alexandera Dalglieshe, všechny své knihy, aby s nimi naložil podle svého uvážení. Pamatuju si to přesně, protože se mi ta jména zdála neobvyklá. Neztrácel jste čas, vidíte? Divím se, že se páni advokáti dostali k tomu, aby vám napsali. Bob Loder obyčejně tak výkonný nebývá. Ale já bych se na vašem místě moc netěšila. Nikdy nevypadaly, že by měly nějak zvláštní cenu. Kupa starých suchých teologických bichlí. Mimochodem, nečekal

jste, že vám odkáže nějaké peníze? Jestli ano, mám pro vás novinku.“

„Netušil jsem, že měl otec Baddeley nějaké peníze.“

„Ani my ne. To taky držel pod pokličkou. Nechal po sobě devatenáct tisíc liber. Žádné velké jmění, ale přijde vhod. Všechno to odkázal Wilfredovi pro dobro Toynton Grange, a pokud jsem slyšela, přišly ty peníze právě včas. V závěti pamatoval pak už jen na Grace Willisonovou. Dostala ten starý psací stůl. Teda aspoň ho dostane, až se Wilfredovi uráčí nechat ho přestěhovat.“

Usadila se v křesle u krbu, vlasy pohozené na opěradle, nohy doširoka rozkročené. Dalgliesh si přitáhl jednu z židlí a posadil se proti ní.

„Znala jste otce Baddeleyho dobře?“

„Tady se všichni známe dobře, to je půl našeho neštěstí. Chcete tu zůstat?“

„Možná na dva tři dny někde v okolí. Ale nezdá se mi možné, že bych zůstal přímo tady...“

„Nevím, proč by to nešlo, jestli chcete. Dům je prázdný, aspoň než si Wilfred najde další nájemnickou oběť, abych tak řekla. Myslím, že by nic nenamítal. Kromě toho si přece musíte probrat ty knihy. Wilfred bude chtít, aby odsud zmizely, než se nastěhuje nový obročník.“

„Dům tedy patří Wilfredu Ansteymu?“

„Patří mu Toynton Grange a všechny domky kromě toho, kde bydlí Julius Court. Je to kousek dál na ostrohu, jediný domek s výhledem na moře. Wilfred vlastní všechn ostatní majetek a taky nás.“

Přejela ho znaleckým pohledem.

„Vy neumíte nic užitečného, nemám pravdu? Myslím, jestli nejste fyzioterapeut nebo ošetřovatel nebo doktor, nebo dokonce účetní? Ne že byste na to vypadal. Ale jestli přece jenom jste, radila bych vám, abyste se držel zpátky; Wilfred by mohl usoudit, že jste příliš k užítku, než aby vás nechal jen tak běžet.“

„Nemyslím, že by se mu to málo, co dovedu, mohlo zdát nějak užitečné.“

„Tak to bych tu měla ještě chvíli zůstat, jestli se vám to hodí. Ale napřed vám řeknu pár věcí, abyste byl v obraze. Možná pak změníte názor.“

„Začněte u sebe,“ pravil Dalgliesh, „ještě jste mi ani neřekla, kdo jste.“

„Můj bože, opravdu? Omlouvám se. Maggie Hewsonová. Můj muž je výkonný lékař na zámečku. Přinejmenším tu se mnou bydlí v domku, který nám poskytl Wilfred a který se případně jmenuje Charity Cottage. Většinu času tráví ovšem na zámečku. Zbylo mu jen pět pacientů, a tak se člověk diví, co ho tam táhne. Nebo ne? Co myslíte, že ho tam táhne, Adame Dalglieshi?“

„Staral se váš muž o otce Baddeleyho?“

„Říkejte mu Michael, říkali jsme mu tak všichni. Kromě Grace Willisonové. Jistě, Eric se o něj staral, když byl naživu, a podepsal i úmrtní list, když zemřel. Ještě před půl rokem by to udělat nemohl, ale teď, co ho milostivě vzali zpátky na seznam lékařů, konečně zas může naškrábat své jméno na kus papíru a stvrdit, že jste legálně a dočista mrtvej. Bože, to je ale výsada.“

Zasmála se a po chvílce šátrání v kapse u kalhot vytáhla balíček cigaret a jednu si zapálila. Podala balíček Dalglieshovi. Zavrtěl hlavou. Pokrčila rameny a vyfoukla mu do obličeje obláček dýmu.

Dalgliesh se zeptal:

„Na co otec Baddeley zemřel?“

„Zastavilo se mu srdce. Nedělám si legraci. Byl starý, měl unavené srdce a jednadvacátého září se mu zastavilo. Akutní infarkt myokardu ztížený slabou diabetes, je-li libo medicínskou hantýrku.“

„Byl sám?“

„Myslím si to. Zemřel v noci, alespoň naposledy ho viděla

živého Grace Willisonová ve tři čtvrtě na osm večer, když u něj byla u zpovědi. Předpokládám, že umřel nudou. Ne, to jsem neměla říkat. Nebuď nevkusná, Maggie. Tvrdila, že vypadal jako obvykle, samozřejmě trochu unavený, a pak – to dopoledne ho právě pustili z nemocnice. Přišla jsem za ním druhý den v devět ráno, jestli nepotřebuje něco ve Warehamu – chtěla jsem jet autobusem v jedenáct; Wilfred nám zakazuje soukromá auta – a on tu ležel mrtvý.“

„V posteli?“

„Ne, v tom křesle, kde teď sedíte vy; zvrácený dozadu, s otevřenou pusou a zavřenýma očima. Měl na sobě sutanu a nějakou purpurovou stuhu kolem krku. Na pohled všechno v pořádku. Ale byl dočista mrtvý.“

„Takže tělo jste první objevila vy?“

„Pokud se sem ovšem dřív nepřiplížila Millicent od vedle, a když se jí napohled nelíbil, zase po špičkách neodcupitala domů. Je to Wilfredova ovdovělá sestra, jestli vás to zajímá. Vlastně je to zvláštní, že sem nezašla, když věděla, že je nemocný a sám.“

„Jistě to pro vás byl šok.“

„Ne tak docela. Než jsem se vdala, dělala jsem ošetřovatelku. Viděla jsem víc mrtvol, než si dokážu vzpomenout. A on byl velice starý. Mladí mrtví – zvláště děti – s vámi zamávají. Bože, jsem ráda, že tyhle nepříjemnosti mám už za sebou.“

„Opravdu? Takže nepracujete na Toynton Grange?“

Než uslyšel odpověď, vstala a přesunula se ke krbu. Vyfoukla obláček kouře do zrcadla nad krbovou římsou a naklonila se tváří blízko ke sklu, jako by si prohlížela vlastní obraz.

„Ne. Když se tomu můžu vyhnout, tak ne. A že se snažím tomu vyhýbat, jak jen můžu. Abyste věděli, já tu platím za černou ovci, jsem flákač, nezapojuju se, zkrátka zběh a kacír. Neseju ani nesklízím. A k šarmu milého Wilfreda jsem netečná. Zavírám uši před nářky trpících. Nepadám na kolena ve svatyni.“

Obrátila se k němu a vrhla na něj napůl vyzývavý, napůl pátravý pohled. Dalglieshovi se onen slovní výron ani zdaleka nezdál spontánní, jistě svůj protest pronášela už někdy předtím. Znělo to jako rituální obhajoba a měl podezření, že jí se scénářem někdo pomáhal. Požádal:

„Povězte mi něco o Wilfredu Ansteym.“

„Michael vás nevaroval? Ale ne, to by on neudělal. Je to stará historie, ale pokusím se to zkrátit. Toynton Grange postavil Wilfredův pradědeček. Dědeček převedl majetek rovným dílem na Wilfreda a jeho sestru Millicent. Tu Wilfred vyplatil, když založil Domov. Před osmi lety Wilfredovi zjistili roztroušenou sklerózu. Choroba postupovala rychle. Do tří měsíců byl na vozíku. Pak jel na pouť do Lurd a vyléčil se. Zjevně uzavřel s Pánembohem výhodný kšeft. Ty mě uzdravíš a já dám Toynton Grange a všechny svoje peníze do služeb postiženým. Pánbůh mu vyhověl a Wilfred se teď může ztrhat, aby splnil svou část dohody. Řekla bych, že se bojím z dohody vycouvat pro případ, že by se mu choroba vrátila. Nevím, co mu vyčítám. Asi bych se cítila stejně. Všichni jsme v jádru pověřiví, zvlášť když jde o nemoci.“

„A on by toho chtěl nechat?“

„Myslím, že ne. Dává mu to tady pocit moci. Obklopují ho vděční pacienti, ženy ho uctívají skoro jako modlu a Dot Moxonová – tak řečeno vrchní sestra – ho obletuje jako stará slepice. Pro Wilfreda štěstí tak akorát.“

Dalgliesh se zeptal:

„Kdy přesně došlo k tomu zázraku?“

„Tvrdí, že když ho ponořili do studny. Podle toho, jak o tom vypráví, zažil nejprve otřes z pronikavého chladu, po kterém hned následovalo palčivé teplo, které mu zaplavilo celé tělo, a pocit obrovského štěstí a míru. Přesně tohle se mi stává po třetí whisky. Jestli si to Wilfred v sobě dokáže vyvolat při koupání ve studené vodě prolezlé bakteriemi, pak mi nezbývá než říct, že má zatracenou kliku. Když se vrátil do noclehár-

ny, postavil se poprvé po šesti měsících na nohy. O tři týdny později už poskakoval jako jura. Nikdy se neobtěžoval vrátit se do Nemocnice svatého Salvátora v Londýně, kde se léčil, aby si mohli to zázračné uzdravení zaznamenat do jeho karty. Byla by docela sranda, kdyby to udělal.“

Odmlčela se, jako by se chystala ještě něco říct, a pak dodala: „Dojemné, vidíte?“

„Zajímavé. A jak shání peníze, aby mohl plnit svůj díl úmluvy?“

„Pacienti platí podle svých možností a některé sem podle dohod posílají obecní úřady. A pak samozřejmě užívá svůj vlastní kapitál. Ale začíná to být pěkně beznadějně, alespoň to tvrdí. Dědictví po otci Baddeleym přišlo právě včas. A Wilfred samozřejmě mizerně platí personál. Ericovi nedává tolik, kolik by odpovídalo jeho práci. Philby, taková děvečka pro všechno, je propuštěný vězeň a pravděpodobně by jiné zaměstnání nesehnal, a vrchní sestra Moxonová by potom, co ji v nemocnici, kde dřív pracovala, vyšetřovali kvůli krutému zacházení s pacienty, asi taky nesháněla místo snadno. Musí být Wilfredovi vděčná, že ji vzal. Tak vidíte, všichni jsme tu děsně vděční drahému Wilfredovi.“

Dalgliesh poznamenal:

„Asi bych měl zajít do zámečku a představit se. Říkáte, že tu zbylo jen pět pacientů?“

„Neměl byste jim říkat pacienti, i když netuším, jak by Wilfred chtěl, aby se jim říkalo. Chovanci zní poněkud jako ve věznici, jenže – bůhví – je to dost přílehlivé. Ale je jich tu jenom pět. Nepřijímá teď nikoho ze seznamu čekatelů, dokud se nerozhodne o budoucnosti Domova. Má na něj políčeno Ridgewellova nadace a Wilfred si rozmýšlí, jestli jim má celý ten krám předat, jak to stojí a běží, gratis. Vlastně to není ani čtrnáct dní, co jich tu bylo ještě šest, ale to bylo předtím, než se Victor Holroyd vrhl z Toyntonského mysu a rozbil se o skály.“

„Máte na mysli, že spáchal sebevraždu?“

„No, byl na kolečkovém křesle asi tři metry od kraje útesu, a buď povolil brzdy a nechal křeslo sjet přes okraj, nebo ho Dennis Lerner, ošetřovatel, co ho doprovázel, postrčil. Protože nemá dost kuráže ani na to, aby ublížil kuřeti, natož aby zabil člověka, obecně se soudí, že si to Victor udělal sám. Ale jelikož ta představa děsí Wilfredův jemnocit, všichni se přičinlivě tváříme, že to byla nehoda. Po Victorovi se mi stýská, měla jsem ho ráda. Byl to pomalu jediný člověk, se kterým se tu dalo mluvit. Ostatní ho ovšem nenáviděli. Teď je samozřejmě trápí špatné svědomí a dumají, jestli se v něm nepletli. Když chcete někoho zahnat do kouta, není nad to umřít. Mám na mysli, že když vám chlap pořád tvrdí, že život nemá cenu, berete to jako konstatování zjevného faktu. Když své prohlášení podepře činem, začnete uvažovat, jestli v něm nebylo víc, než jste si myslel.“

Hluk automobilu, přicházející z ostrohu, zbavil Dalglieshe povinnosti odpovědět. Maggie, která měla zřejmě stejně bystré uši jako on, vyskočila ze židle a vyběhla ven. K místu, kde se křížily cesty, se blížil velký černý salonní vůz.

„Julius!“ zavolala na něj Maggie krátké vysvětlení a začala bouřlivě gestikulovat.

Auto zastavilo a pak zahrnulo k Hope Cottage. Dalgliesh uviděl, že je to černý mercedes. Jakmile zpomalil, rozběhla se Maggie podél něj jako neodbytná školačka a otevřeným oknem dovnitř chrlila své vysvětlivky a komentáře. Auto zastavilo a z jeho útrobu se zlehka vyšvihl Julius Court.

Byl to vysoký mladík s vláčnými pohyby, oblečený v kalhotách a zeleném svetru s nášivkami na ramenou a na loktech podle armádního stylu. Světle hnědé vlasy mu přiléhaly k hlavě jako matně blýskavá helma. Obličej měl autoritativní, sebejistý, se známkami samolibosti v nepřehlédnutelných váčcích pod ostražitýma očima a s rysy nedůtklivosti kolem drobných úst, zasazených do těžké brady. Ve středních letech ztloustne a bude možná až neotesaný. Teď však budil mírně namyšlený dojem

dobrého vzhledu, ježž spíš podporovala, než kazila bělavá trojúhelníková jizva jako tiskařská značka nad pravým obočím.

Podal mu ruku a řekl:

„Je mi líto, že jste zmeškal pohřeb.“

Znělo to, jako by Dalgliesh zmeškal nějaký vlak. Maggie zaúpěla:

„Ale milánku, tys to nepochopil! On nepřijel na pohřeb. Pan Dalgliesh ani nevěděl, že starý pán zkápnul.“

„Promiňte. Snad byste měl zajít do zámečku. Wilfred Anstey vám o otci Baddeleym poví jistě víc než já. Byl jsem ve svém bytě v Londýně, když starý pán umřel, nemůžu vám reprodukovat ani poslední slova z úmrtního lože. Naskočte si oba. Vezu Henrymu Carwardineovi v kufru nějaké knihy z knihovny z Londýna. Můžu mu je doručit hned teď.“

Maggie Hewsonová zjevně cítila, že odbyla představování, a pokusila se se zpožděním o nápravu:

„Julius Court. Adam Dalgliesh. Nemyslím, že byste na sebe v Londýně kdy narazili. Julius býval diplomat, doufám, že se tomu tak říká?“

Když nastoupili do vozu, Court prohodil:

„Diplomat je pro to moje skromné místečko na služebním žebříčku příliš silné slovo. A Londýn je veliký. Ale neměj obavy, Maggie, myslím, že uhodnu jako bystrá dáma v televizním kvízu, čím se pan Dalgliesh živí.“

S vybranou dvorností přidržel dveře vozu otevřené. Mercedes zvolna vyjel k Toynton Grange.

(II)

Georgie Allan hleděl do stropu z vysoké a úzké postele na marodce. Rty se mu začaly groteskně pohybovat. Svaly na krku mu vystoupily, napjaly se a ztvrdly. Snažil se zvednout hlavu z polštáře.

„Na pouť do Lurd už budu v pořádku, že jo? Myslíte, že by mě nechali doma?“

Slova vycházela z úst jako popuzené chraptivé kvílení. Helena Rainerová nadzvedla cíp matrace, úhledně zasunula prostěradlo zpět na místo, jak se v pravověrné nemocnici sluší, a hbitě odpověděla:

„Samosebou že vás nenechají doma. Budete na pouti nejdůležitější pacient. A teď se už přestaňte trápit, tak, to je hodný chlapec, a zkuste si před svačinou odpočinout.“ Usmála se na něho tím neosobním, profesionálně povzbudivým úsměvem zkušené ošetřovatelky. Zdviženým obočím pak dala znamení Ericu Hewsonovi. Popošli spolu k oknu. Tiše se zeptala:

„Jak dlouho to s ním tady ještě budeme muset vydržet?“

Hewson odvětil:

„Ještě jeden dva měsíce. Děsně by ho sebralo, kdyby musel odejít už teď. A Wilfreda taky. Za pár měsíců budou oba připravenější přijmout nevyhnutelné. A pak, strašně se upjal na ten výlet do Lurd. Až příště pojedeme, pochybuju, že bude ještě naživu. Ale určitě už nebude tady.“

„On je opravdu případ pro nemocnici. My tu nejsme vedeni jako sanatorium. Jsme jenom domov pro mladé lidi s chronickými chorobami a pro invalidy. Máme smlouvu s místními úřady, a ne se státním zdravotnictvím. Nepředstíráme, že poskytujeme plné klinické služby. Ani se to od nás nečeká. Už je na čase, aby toho Wilfred buď nechal, nebo si udělal jasno, o co se tu vlastně snaží.“

„To vím.“ Jistěže věděl. Věděli to oba. Tohle nebyl nový problém. Uvažoval, proč se jejich rozhovory z valné části zvrhávaly v nudné opakování očividných věcí, jemuž dominoval Helenin silný didaktický hlas.

Dívali se spolu na dlážděné nádvoříčko ohraničené dvěma novými jednopatrovými křídly, v nichž byly umístěny ložnice a denní pokoje. Před svačinou se tam k pozdnímu posezení na slunci shromáždila skupinka zbývajících pacientů. Čtveři-

ce invalidních vozíků stála pečlivě srovnána v řadě s mírnými rozestupy a byla obrácena směrem od domu. Oba pozorovatelé viděli z pacientů jen temena hlav. Lidé na vozících seděli nehnutě a upřeně se dívali k ostrohu. Grace Willisonová s šedivými neupravenými vlasy, které jí cuchal vánek; Jennie Pegramová s krkem vpadlým mezi ramena a s aureolou zlatých vlasů, padajících přes opěradlo vozíku, jako by se bělily na slunci; drobná oválná kebulka Ursuly Hollisové na tenkém krčku, vysoká a nehybná jako uřatá hlava na kůlu; tmavá hlava Henryho Carwardinea na pokrouceném krku, sesutá ke straně jako hlava polámané loutky. Vlastně to všechno byly loutky. Doktora Hewsona přepadla chvilková potřeběná představa, jak vybíhá na nádvoří a tahá za neviditelné nitky, vycházející ze zátylků, uvádí ty hlavy do pohybu a ony příkyvuají a vrtí se, až se vzduch zachvívá jejich hlasitými nesouhlasnými výkřiky.

„Co s nimi je?“ zeptal se náhle. „S tímhle není cosi v pořádku.“

„Víc než jindy?“

„Ano. Ty sis nevšimla?“

„Asi se jim stýská po Michaelovi. Bůhví proč. Moc toho pro ně neudělal. Jestli je Wilfred rozhodnutý udržovat to tady v chodu, může teď Hope Cottage trochu líp využít. Vlastně už jsem přemýšlela o tom, že mu navrhuju, aby tam nechal bydlet mě. Bylo by to pro nás snadnější.“

Ta úvaha ho vyděsila. Tak tohle si tedy plánuje. Padla na něho důvěrně známá deprese, tíživá jako olovené závaží. Dvě tvrdohlavé, nespokojené ženy a obě chtějí cosi, co jim on nemůže dát. Snažil se, aby mu v hlase nezazněla panika.

„To by nešlo. Potřebují tě tady. A do Hope Cottage bych za tebou chodit nemohl, už proto ne, že vedle bydlí Millicent.“

„Sotva si zapne televizi, už nic neslyší. To přece víme. A je tu ještě zadní východ, kdybys přece jen musel rychle zmizet. Je to lepší než nic.“

„Ale Maggie nás bude podezřívát.“

„Podezřívá nás už teď. A jednou se to stejně dozvědět musí.“

„O tom si promluvíme později. Teď není čas obtěžovat s tím Wilfreda. Od Victorovy smrti jsme všichni trochu podráždění.“

Victorova smrt. Bylo s podivem, jaký perverzní masochismus ho přiměl zmínit se o Victorovi. Připomnělo mu to staré časy na medicíně, kdy jako student s úlevou odkrýval hnisající rány, protože pohled na krev, zanícenou tkáň a hnis ho děsil daleko méně než představa, co by se mohlo pod hladkou gázou ukrývat. Jistě, na krev si zvykl. Zvykl si i na smrt. Časem si snad zvykne i na to, že je lékař.

Odešli spolu do ordinace v přední části budovy. Postavil se k umyvadlu a začal si metodicky drhnout ruce a předloktí, jako by zběžné vyšetření mladého Georgieho bylo zapeklitým chirurgickým zásahem, který vyžadoval důkladnou očistu. Za zády slyšel cinkání nástrojů. Helena zas jednou úplně zbytečně dělala pořádek v chirurgické skřínce. S pokleslou myslí si uvědomil, že se mezi nimi schyluje k vážnému rozhovoru. Ale teď ještě ne. Ještě ne. Věděl, co mu řekne. Všechno už to vyslechl, ty omleté, umíněné argumenty, pronášené sebejistým hlasem školního prefekta. „Tady se zahazuješ. Jsi lékař, a ne nějaký lékárník. Musíš se rozhodnout a odejít, od Maggie i od Wilfreda. Nesmíš stavět svou loajalitu k Wilfredovi nad své poslání.“ Jeho poslání! Tohle slovo užívala jeho matka. Vzbuzovala v něm nutkání hystericky se rozřehtat.

Roztočil kohoutek naplno, voda zprudka vytékala, vířila v umyvadle a vtírala se do uší zvukem nastávajícího přílivu. Jaké to asi bylo pro Victora, to vtahování do nicoty, když jeho nemotorný, těžký invalidní vozík plachtíl svou vlastní vahou prostorem jako jeden z těch směšných létajících patentů ve filmech s Jamesem Bondem; malý mužíček, jistý si sám sebou, mezi tlačítka a čudlíky, připravený přitáhnout páku a roztáhnout křídla? Nebo se kroutil a řítíl se vzduchem, narážel o skalní stěnu a Victor, vězící v plátně a kovu jako v rakvi, s bezmocnými rukama ječel hrůzou do pokřiku racků? Vyvleklo

se jeho tělo ve vzduchu z popruhů, nebo je ta látka držela až do konečného zničujícího nárazu o ploché železné skály, až je vsála první vlna toho neoblomného, nevědomého moře? A co se mu odehrávalo v mysli? Vzrušení, zoufalství, hrůza, nebo blažené nic? Setřel to všechno průzračný vzduch a moře? Tu bolest, hořkost, zášť?

Teprve po smrti se Victorova zášť ukázala v plné síle, v dodatku k jeho závěti. Dával si práci, aby se ostatní pacienti dozvěděli, že má peníze, že na Toynton Grange platí plné poplatky, jakkoli skromné, a že není – jako všichni ostatní s výjimkou Henryho Carwardinea – odkázán na milost místních úřadů. Nikdy jim neprozradil zdroje svého jmění – býval koneckonců ředitelem školy a ti byli sotva dobře placeni – a dosud je nikdo neznal. Možná to prozradil Maggie. Spoustu věcí mohl Maggie říct. Ale ona o tom záhadně mlčela.

Eric Hewson nevěřil, že se Maggie o Victora zajímala čistě kvůli penězům. Měli koneckonců hodně společného. Ani jeden z nich se netajil tím, že Toynton Grange nenávidí, že jsou tu z nezbytí, ne z vlastní vůle, a že pohrdají svými společníky. Maggie pravděpodobně Victorova odpudivá zášť padla do noty. Aspoň spolu trávili většinu času. Zdálo se, že Wilfred to přijímá s povděkem, skoro jako by se domníval, že se Maggie na Toyntonu konečně zabydlela. Ujala se úkolu vozit Victora v těžkém vozíku na jeho oblíbenou vyhlídku. V pohledu na moře nacházel jakýsi klid. Trávili s Maggie vysoko na okraji útesu, kam z domu nebylo vidět, celé hodiny. To však Ericovi starosti nedělalo. Věděl jistě, že Maggie by nikdy nemilovala muže, který by ji nemohl tělesně uspokojit. Takové přátelství vítal. Přejemnějším měla čím naplnit čas a udržovalo ji to v poklidu.

Nedokázal si přesně vzpomenout, kdy se vlastně o ty peníze začala zajímat. Victor se jí musel nějak zmínit. Maggie se proměnila téměř přes noc. Byla vzrušená, skoro veselá. Měl z ní pocit jakéhosi horečnatého a potlačovaného vzrušení. A pak si

najednou Victor vynutil, aby ho zavezli do Londýna na prohlídku do Nemocnice svatého Salvátora a na poradu k advokátovi. To tenkrát před ním Maggie dělala narážky na jeho poslední vůli. Pochytil něco z jejího vzrušení. Zajímalo ho nyní, v co každý z nich doufal. Ona v těch penězích viděla způsob, jak uniknout z Toynton Grange, nebo taky jak se zbavit jeho? Ať tak či onak, jistě by to přineslo osvobození jim oběma. A ta myšlenka nebyla absurdní. Vědělo se, že Victor nemá žádné příbuzné, až na sestru na Novém Zélandu, které však nikdy nepsal. Ne ne, myslel si, když se natahoval pro ručník a začal si utírat ruce, nebyl to žádný absurdní sen, určitě byl méně absurdní než sama skutečnost.

Myslel na zpáteční cestu z Londýna; hřejivý, uzavřený svět mercedesu; Julius mlčí, ruce mu lehce spočívají na volantu; silnice je stříbrný pruh přerušovaný hvězdami a nekonečně se navíjí pod kapotu; značky vyskakují z temnoty a zvýrazňují tmavomodrou oblohu; drobná zvířata s naježenou srstí zkamennějí v krátkých záblescích reflektorů, bledě zlaté krajnice v jejich záři. Victor seděl s Maggie vzadu, zabalený do pláště a s úsměvem, nepomíjivým úsměvem. Ovzduší těžklo tajemstvím, společným i nevysloveným.

Victor doopravdy změnil vůli. Připojil k závěti, v níž celé jmění odkazoval sestře, dovětek, konečný to důkaz zlomyslné zášti. Grace Willisonové tabulku toaletního mýdla; Henrymu Carwardineovi ústní vodu; Ursule Hollisové tělový deodorant; Jennie Pegramové párátka.

Eric si všiml, že Maggie to snášela velice dobře. Velmi dobře, jen co je pravda, pokud se touto frází dá opsat ten divoký, zvonivý, neovladatelný smích. Vybavil si teď, jak obíhala po jejich těsném kamenném obývacím, bezmocná hysterií, zaklábala hlavu a vyrážela smích, který se skřehotavě odrážel od stěn jako z nějakého zvěřince, zněl nad ostrohem, až se Eric začal bát, aby to nezaslechli až na zámečku.

Helena stála u okna. Řekla ostře:

„Před Hope Cottage stojí auto.“

Přistoupil k ní. Spolu se podívali oknem. Jejich oči se pomalu setkaly. Vzala ho za ruku a hlas jí náhle zjemněl, byl to hlas, který slyšel, když se poprvé milovali.

„Nemáš se čeho bát, miláčku. Víš to, ne? Vůbec se nemáš čeho bát.“

(III)

Ursula Hollisová zaklapla knihu vypůjčenou z knihovny, přivřela oči obrácené do odpoledního slunce a vstoupila do hájemství denního snění. Že se toho dopouštěla v té kratičké čtvrthodince před svačinou, bylo pusté rozkošnictví, a jelikož byla jako vždy náchylná cítit se při takové nedisciplinované rozkoši provinile, zprvu se obávala, že kouzlo nebude účinkovat. Obyčejně se přinutila počkat, až večer ulehne do postele, a čekávala dokonce, až se hrčivý dech Grace Willisonové, který k ní pronikal přes tenkou příčku, promění na jemné oddychování spánku, než si vůbec dovolila pomyslet na Stevea a na byt v Bell Street. Rituál se stával zkouškou vůle. Ležela, taktak se odvažovala dýchat, neboť představy, jakkoli jasně vyvolávané, byly tolik zranitelné a tak snadno se vytrácely. Nyní to však fungovalo skvěle. Soustředila se, viděla, jak se amorfní tvary a proměnlivé tóny barev zaostřují do obrazu tak zřetelně, jako když se vyvolává negativ, a cítila, jak se jí uši naladují na zvuky domova.

Spatřila cihlovou zeď protějščího domu z minulého století, fasádu osvětlovalo ranní slunce, až zřetelně vystupovala každá cihla, až byly patrné odstíny mnoha barev skládající světlý obrazec. Těsný dvoupokojový byt nad lahůdkářstvím pana Polanského a mnohotvárný, přelidněný svět venku na ulici, svět oné čtvereční míle Londýna mezi Edgware Road a nádražím Marylebone ji plně vstřebal a okouzлил. Byla nyní

tam; znovu procházela se Stevem po tržišti v Church Street, bylo sobotní odpoledne, nejšťastnější den týdne. Viděla místní ženské v květovaných zástěrách a v pantoflích, masivní snubní prsteny se jim zarývaly do upracovaných naběhlých prstů, oči jim zářily v beztvarych obličejích, jak tak seděly a špitaly si vedle vozíků s použitým šatstvem; viděla vesele oblečené mladé lidi, jak sedí na bobku na obrubníku za stánkem se starožitnými cetkami; turisty, rozjařené nebo obezřetné, kteří se stále otáčeli a rozhlíželi, jak se radí nad svými dolary nebo si navzájem předvádějí své bizarní poklady. Ulice voněla ovocem, květinami a kořením, zpocenými těly, laciným vínem a starými koblihami. Viděla černošky s olbřímími hýžděmi, slyšela jejich vřeštivé staccato a náhlý hrdelní smích, když se tlačily kolem stánku s obrovskými nezralými banány a s plody manga, velkými jako fotbalové míče. Ve snu šla dál, s prsty něžně propletenými ve Steveově dlani, jako duch, jenž neviděn kráčí po známých stezkách.

Osmnáct měsíců jejího manželství, to byl čas intenzivního, ale vratkého štěstí, vratkého proto, že od počátku cítila, že ono štěstí netkví v realitě. Bylo to, jako by se stala jiným člověkem. Předtím se naučila spokojenosti a nazývala to štěstím. Potom si uvědomila, že existuje svět prožitků a citů i myšlenek, na nějž ji za těch prvních dvacet let života na middlesburghském předměstí či za těch dva a půl roku v londýnské ubytovně YWCA nic nepřipravilo. Jen jediná maličkost tu působila rušivě; strach, který nikdy nedokázala zcela potlačit, tušení, že se to vše děje tomu nepravému, že její radost je podvod.

Nedokázala si představit, čím vlastně tak nevypočitatelně vzbudila Steveův zájem, když tenkrát poprvé přistoupil k informačnímu okénku na obecním úřadě, aby se zeptal, jaké má platit poplatky. Způsobil to onen její rys, o němž si vždy myslela, že ji deformuje téměř jako tělesná vada; totiž skutečnost, že má jedno oko modré a druhé hnědé? Ta zvláštnost ho jistě zaujala a potěšila, a jak Ursula zjišťovala, dodávala jí v jeho očích

na hodnotě. Steve změnil její vzhled, přiměl ji, aby si nechala narůst vlasy až k ramenům, nosil jí domů dlouhé křiklavé sukně z indické bavlny, jaké byly k mání na tržištích a v obchůdcích v uličkách za Edgware Road. Čas od času, když koutkem oka zachytila svůj obraz ve skle výkladní skříně a uviděla svou proměnu, znovu a znovu se podívovala, jaká že zvláštní záliba ho vedla k tomu, aby si vybral právě ji, jaké že možnosti, které jiní nevypátrali a které byly utajeny i jí samé, v ní spatřoval. Jakási její vlastnost uchvátila jeho výstřední fantazii, stejně jako ho uchvacovaly ty podivné cetky na stáncích v Bell Street. Často mu padl do oka předmět, jehož si ostatní kolemjdoucí ne všimli, brával ho do dlaně a v náhlém okouzlení obracel ze všech stran ke světlu. Ona se nejspíše pokoušela protestovat.

„Ale miláčku, nezdá se ti to trochu ošklivé?“

„Ne, je to zábavné. Líbí se mi to. A Mogg by z toho měl radost. Kupme to Moggovi.“

Mogga, jeho nejlepšího, a jak si někdy myslela, taky jediného kamaráda, pokřtili Morgan Evans, užíval však raději přezdívku, která se podle jeho názoru lépe hodila k jeho roli básníka lidového boje. Ne že by Mogg sám nějak příliš bojoval, Ursula vskutku nepoznala nikoho, kdo by tak odhodlaně jedl a pil na cizí útraty. Skandoval své popletené výzvy k anarchii a nenávisti v místních putykách, kde mu jeho příznivci buď tiše naslouchali, nebo za souhlasného mručení třískali o stůl půllitry. Srozumitelnější než veršiky byla však Moggova próza. Jeho dopis si přečetla jen jednou, než ho vrátila do kapsy Steveových džínů; dokázala si však vybavit každé slovo. Někdy se domnívala, že možná Steve chtěl, aby ho našla, ale snad to byla jen náhoda, že si zapomněl vyndat věci z kapes u kalhot právě ten večer, kdy pravidelně odnášela prádlo do čistírny. Stalo se to tři dny poté, co jí v nemocnici najisto oznámili diagnózu.

Kdybych se zrovna tehle týden nezavázal, že se zřeknu fráze, řekl bych, že jsem ti to už dávno všechno pověděl. Proro-

koval jsem sice katastrofu, ale ne totální katastrofu. Ubožáku Steve! Nemohl by ses dát rozvést? Jistě měla příznaky už předtím, než sis ji vzal. Kvůli pohlavní chorobě, jestli existovala už v době uzavření sňatku, se rozvést můžeš – nebo bys mohl – a co je koneckonců nějaký tripl v porovnání s tímhle? Zaráží mě ta nezodpovědnost tzv. establishmentu, pokud kráčí o manželství. Mají plnou hubu jeho posvátnosti, jeho ochrany coby základního článku společnosti, a pak člověka klidně nechají, aby si vzal ženskou, a nepodrobí ji ani zběžné prohlídce, třeba míň důkladné, než je tomu zvykem u ojetejch aut. Je ti, doufám, jasné, že se jí musíš zbavit. Když to neuděláš, bude to tvůj konec. A neschovávej se za zbaběloství soucitu. Opravdu si dokážeš představit, jak ji strkáš v invalidním vozíku a utíráš jí zadek? Jistě, vím, že jsou muži, co to dělají. Jenže ty jsi nikdy neměl z masochismu žádnéj požitek, nebo jo? Kromě toho, manželé, co to dokážou, vědí něco o milování, a to o sobě, milánku, ty tvrdit nemůžeš. Mimochodem, není ona katolička? Poněvadž jste se brali na radnici, pochybuju, že by se považovala za regulérně vdanou. To by pro tebe mohlo být východisko. V každém případě se uvidíme u Dlaždičova erbu ve středu v 8 večer. Oslavím tam tvoje neštěstí novou básní a pintou piva.

Nečekala od něj, že ji bude vozit na vozíku. Nechtěla, aby jí prokazoval ani ty nejjednodušší, nejméně intimní tělesné služby. Brzy, hned zpočátku manželství, poznala, že ho jakákoli nemoc, třeba i přechodné nachlazení nebo nevolnost, znechucuje a děsí. Doufala však, že choroba bude postupovat velice pomalu a že to přinejmenším ještě několik málo vzácných let bude moct zvládnout sama vlastními silami. Naplánovala si, jak by se to dalo provést. Bude vstávat brzy, aby ho nepopuzovala svou pomalostí a nešikovností. Nábytek posune o pár palců – toho si pravděpodobně vůbec nevšimne –, aby si zajistila nenápadné opory a nemusela předčasně používat

hole a protézy. Možná by si mohli najít příhodnější byt, někde v přízemí. Kdyby měla u domovních dveří rampu, mohla by se ve dne dostat ven na nákup. A ještě jim zůstanou společné noci. V tom se jistě nemůže nic změnit.

Jenže rychle vysvítalo, že nemoc, neúprosně se plížící po jejích nervech jako šelma, postupuje svým tempem, a nikoli takovým, jaké by si představovala ona sama. Plány, které si vymýšlela, když prkenně ležela vedle něj, vzdálená o šířku manželské postele, a trnula, aby ho nevyrušila její svalová křeč, byly čím dál tím nereálnější.

Sledoval její dojemné úsilí a snažil se být rozvážný a laskavý. Nedělal jí žádné výčitky, jen se odtahoval, neodsuzoval její vzrůstající slabost, jen dával najevo, že i jemu ubývají síly. V děsivých snech se topila; zmítala se a zalykala v nekonečném moři, zachytila se plovoucí větve a cítila, jak se jí potápí pod rukama shnilá a měkká jako houba. Uvědomovala si se vsí morbiditou, že si osvojuje ono smířlivé, vyzývavě patetické chování invalidů. Bylo obtížné zachovat si v jeho přítomnosti přirozenost, obtížné s ním vůbec hovořit. Vzpomínala si, jak lehával natažený na pohovce a pozoroval ji, jak čte nebo šije; stvoření, které si vybral a stvořil, oblékal a oslavoval výstředním šatstvem, jež pro ni vybíral. Nyní se bál, aby se nesetkali pohledem.

Vzpomínala si, jak jí oznámil, že hovořil v nemocnici se sociální pracovníci a že by se na Toynton Grange brzy mohlo uvolnit místo.

„Je to u moře, miláčku. Ty jsi vždycky měla moře ráda. Je to docela malé zařízení, ne jako ty obrovské neosobní instituce. Ten chlap, co to tam vede, má skvělou reputaci, a je to v zásadě náboženská nadace. Anstey sám katolík není, ale všichni pravidelně jezdí do Lurd. To se ti bude líbit; totiž, mám na mysli, že jsi se o náboženství vždycky zajímala. Je to jedna z věcí, o kterých jsme si my dva nestačili pořádně promluvit. Asi jsem neměl pro tvé potřeby takové pochopení, jaké jsem měl mít.“

Nyní si mohl dovolit být k téhle její slabůstce shovívavý. Zapomněl už, jak ji učil obejít se bez Boha. Víra byla jednou z oněch jejích vášní, o něž ji připravil, aniž je chápal nebo si jich vážil. Nebyly pro ni nijak důležité, ty útěšné náhražky sexu a lásky. Nedokázala by předstírat, že ji stálo hodně sil, než se jich vzdala, těch tišivých iluzí, kterým ji učili ve Svatomatějské základní škole a které za zataženými terylenovými záclonami v tetině obývacím pokoji v Alma Terrace v Middlesbrough splývaly s tamějšími svatými obrázky, fotografií papeže Jana a zarámovaným papežským požehnáním sňatku její tety a strýce. Vše to bylo součástí osiřelého, jednotvárného, ale ne nešťastného dětství, které teď bylo stejně vzdálené jako jakési daleké, cizí pobřeží, jež kdysi jedinkrát navštívila. A vrátit se nemohla, protože už neznala cestu.

Nakonec přijala myšlenku na Toynton Grange jako útočiště. Představovala si, jak sedí se skupinkou pacientů v pojízdných křeslech na slunci a dívá se na moře; na moře neúnavně proměnlivé, ale věčné, uklidňující, a přece děsivé, které k ní svým neutuchajícím rytmem promlouvá, že doopravdy na ničem nezáleží, že lidská mizérie je nepatrná a že všechno časem uplyne. Koneckonců, nemělo to být navždy. Steve plánoval s pomocí sociálního odboru místního úřadu, že se přestěhují do nového, vhodnějšího bytu; mělo to být jen dočasné odloučení.

Jenže už to trvalo osm měsíců; osm měsíců, během nichž vzrůstala její invalidita, vzrůstalo její neštěstí. Snažila se své pocity tajit, jelikož cítit se nešťastně bylo na Toynton Grange považováno za hřích proti Duchu svatému, hřích proti Wilfredovi. A většinu času se domnívala, že se jí to daří. S ostatními pacienty měla máloco společného. Grace Willisonová, hloupá, pobožná, ve středních letech. Osmnáctiletý George Allan, chvástavě vulgární; byla to úleva, když se mu choroba zhoršila natolik, že už nemohl vstát z postele. Henry Carwardine, odtažitý, sarkastický, který se k ní choval, jako by byla

jeho podřízenou úřednicí. Jennie Pegramová, která se pořád zabírá účesem a kření se tím stupidním tajnůstkářským úsměvem. A Victor Holroyd, ten strašný Victor, který ji nenáviděl stejně jako na Toynton Grange každého. Victor, který nespatořoval pražádnou ctnost v tom, že někdo dokáže skrývat pocit neštěstí, a který zhusta prohlašoval, že jsou-li lidé oddáni praktikám křesťanské lásky, mohli by se koneckonců taky k někomu láskyplně chovat.

Vždy považovala za samozřejmé, že ten jedovatý anonym napsal na stroji právě Victor. Dopis byl psán stejně zraňujícím způsobem jako dopis od Mogga, který náhodou našla. Nahmatala ho nyní hluboko v boční kapse sukně. Dosud tam byl, ten laciný papír, užmoulaný častým prohlížením. Číst ho však nemusela. Uměla ho už z paměti, i ten první odstavec. Ten přečetla jen jedinkrát a pak přelozila horní část papíru tak, aby ta slova nebyla vidět. Pouhé pomýšlení na ně jí vhánělo do tváře ruměncem. Jak mohl – byl to docela jistě muž? – vědět, jak se ona a Steve milovali, že dělali právě tohle a právě takto? Jak to vůbec někdo mohl vědět? Křičí snad ze spaní a vzdychá o své touze? Jestli ano, pak ji mohla slyšet z vedlejší ložnice pouze Grace Willisonová, ale jak jí mohla rozumět?

Vzpomněla si, jak kdesi četla, že obscénní dopisy obvykle píšou ženy, zejména staré panny. Možná to vůbec nebyl Victor Holroyd. Grace Willisonová, ta hloupá, upozaděná, nábožná Grace. Ale jak mohla uhádnout to, co si Ursula sama nikdy nepřipustila?

„Musela jsi vědět, že jsi nemocná, už když sis ho brala. Co ten třas, slabost v nohou, ta ranní nemotornost? Vědělas, že jsi nemocná, přiznej to. Podváděla jsi ho. Není divu, že tak málo píše a ještě nikdy nepřišel na návštěvu. Nežije sám, a ty to víš. Ani jsi nečekala, že ti bude věrný, nemám pravdu?“

Tady byl dopis přerušen. Cítila, že ho pisatel jaksi nedotáhl ke konci, že měl v úmyslu napsat nějaké dramatičtější a daleko více odhalující zakončení. Možná ho, nebo ji, někdo vyrušil,

třeba kdosi nečekaně vstoupil do kanceláře. Zpráva byla napsána na papíru z Toynton Grange, laciném a savém, a na staré remingtonce. Psali na ní čas od času skoro všichni pacienti i personál. Vzpomínala si, že viděla u remingtonky dříve nebo později většinu z nich. Jistě, byl to vlastně stroj Grace Willisonové; v prvé řadě, jak všichni uznávali, patřil jí, používala ho k psaní rozmnožovacích blan pro čtvrtletní zprávy. Často v kanceláři pracovala sama, když už ostatní pacienti usoudili, že jejich pracovní den skončil. A zajistit, že se dopis dostane do pravých rukou, nevyžadovalo žádné zvláštní úsilí.

Vložit ho do knihy z půjčovny byl ten nejjistější způsob. Všichni věděli, co čtou ti ostatní, jakpak by mohli nevědět? Knihy se pokládaly na stoly a na křesla a každý k nim měl přístup. Personál i všichni pacienti museli vědět, že čte nejnovější Iris Murdochovou. Ale je s podivem, že hanebný anonym vězel přesně na stránce, kam právě dočetla.

Zprvu měla za to, že se jedná o další doklad Victorovy schopnosti zraňovat a ponižovat. Teprve od jeho smrti cítila pochyby, vrhala kradmé pohledy na tváře svých spolupacientů, trpěla domněnkami, bála se. Ale copak bylo tak jisté, že je to nesmysl? Mučila se zbůhdarma. Musel to být Victor, a byl-li to on, pak už žádné další dopisy nebudou. Jenže jak mohl právě on znát detaily o ní a o Steveovi, pokud ovšem opravdu tyhle záhadné znalosti měl. Pamatovala si scénku, kdy s ním ona a Grace Willisonová seděly zde na nádvoříčku. Grace s tváří pozvednutou ke slunci a s tím přihlouplým úsměvem začala hovořit o svém štěstí: o příští pouti do Lurd. Victor jí neomalenež skočil do řeči:

„Jste rozjařená, protože jste v euforii. Je to jedna ze známek choroby, pacienti s roztroušenou sklerózou vždycky trpí tímhle nezdůvodnitelným pocitem štěstí a naděje. Přečtete si učebnice. Je to uznávaný symptom. Z vaší strany to není žádná ctnost a pro všechny ostatní je to příšerná otrava.“

Vybavila si dotčeně roztřesený hlásek Grace: